

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

КАФЕДРА ФІНАНСОВОГО ПРАВА

**ФІНАНСОВИЙ КОМПЛАЄНС У
ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

Харків
2025

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Електронне видання

ФІНАНСОВИЙ КОМПЛАСНС У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

**для студентів
денної та заочної форми навчання
галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності D8 «Право»**

**Харків
2025**

Фінансовий компласнс у цифровому середовищі : навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право» спеціальності D8 «Право» / уклад.: О. О. Дмитрик, М.І. Дамірчиєв та ін. Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2025. 57 с.

Укладачі:

Дмитрик Ольга Олександрівна, докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри фінансового права,

Дамірчиєв Мушфік Іскандер Огли, доктор юридичних наук, професор, доцент кафедри фінансового права,

Котенко Артем Михайлович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри фінансового права,

Павлуенко Катерина Леонідівна, асистентка кафедри фінансового права,

Паращенко Олександра Костянтинівна, асистентка кафедри фінансового права.

Затверджено на засіданні кафедри фінансового права
(протокол № 11 від 26.06.2025 р.)

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2025

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Загальний розрахунок годин лекцій, семінарських занять, самостійної роботи	5
Опис навчальної дисципліни	7
Програма навчальної дисципліни.....	8
Завдання до практичних занять і самостійної роботи.....	12
Критерії оцінки успішності студентів з навчальної дисципліни.....	45
Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів.....	46
Критерії оцінювання результатів навчання	46
Шкала підсумкового педагогічного контролю	59

ВСТУП

Мета навчальної дисципліни – формування цілісної системи знань про систему правових, організаційних і етичних засад забезпечення фінансової відповідальності (compliance) у діяльності суб'єктів господарювання, розвиток професійних компетентностей щодо ідентифікації, оцінки й запобігання фінансовим ризикам, забезпечення дотримання податкового, банківського, бухгалтерського законодавства, а також законодавства стосовно запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму й поширення зброї масового знищення.

Завдання:

розкрити правову природу фінансового комплаєнса як комплексного інституту, що охоплює норми фінансового, податкового, банківського та іншого законодавства;

охарактеризувати систему фінансового комплаєнса й фінансових ризиків;

допомогтися засвоєння основних правових категорій, що застосовуються при регулюванні фінансового комплаєнса, заходів податкового, валютного регулювання і фінансового моніторингу;

ознайомлення студентів з науковими підходами, практичними методами і прийомами професійної правничої діяльності, пов'язаної з вжиттям заходів фінансового комплаєнса;

вироблення у тих, хто навчається, умінь і навичок вирішення практичних проблем правозастосовної практики щодо аналізу комплаєнс-ризиків.

У результаті опанування матеріалу студенти повинні:

знати термінологію національного законодавства у сфері фінансового комплаєнса;

демонструвати розуміння системи заходів управління комплаєнс-ризиками й контролю, що спрямована на попередження й подолання ризиків недотримання вимог законодавства, нормативних правил і рекомендацій щодо фінансово-правового регулювання;

уміти працювати з нормативно-правовими актами, що регулюють відносини у сфері комплаєнс-контролю, податкового комплаєнса, запобігання й протидії легалізації (відмиванню)

доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму й поширення зброї масового знищення; аналізувати їх зміст;

логічно викладати матеріал; аргументувати і доводити власну думку, надавати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності.

ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
		Усього	У тому числі		
			Лекції	Практичні заняття, колоквиуми тощо	Самостійна робота
1	Модуль 1. Загальні нормативні засади фінансового комплаєнса				
2	Тема 1. Поняття «комплаєнс-контроль», «фінансовий комплаєнс»	12	2	2	8
3	Тема 2. Джерела й інституційне забезпечення фінансового комплаєнса	12	2	2	8
4	Всього	24	4	4	16
5	Модуль 2. Фінансовий моніторинг як вид фінансового комплаєнса				
6	Тема 3. Нормативно-правова база фінансового моніторингу (національний і міжнародний рівні)	12	2	2	8
7	Тема 4. Система і суб'єкти фінансового моніторингу	12	2	2	8
8	Тема 5. Заходи фінансового моніторингу	12	2	2	8
9	Тема 6. Комплаєнс-ризик у сфері запобігання та протидії легалізації доходів	12	2	2	8
10	Всього:	48	8	8	32
11	Модуль 3. Податковий комплаєнс як вид фінансового комплаєнса				

12	Тема 7. Поняття і сутність податкового комплаєнса	12	2	2	8
13	Тема 8. Внутрішня система податкового комплаєнса: політики, контроль, звітність	12	2	2	8
14	Тема 9. Комплаєнс-ризик у сфері оподаткування	12	2	2	8
15	Тема 10. Міжнародні стандарти податкового комплаєнса й обмін інформацією	12	2	2	8
16	Усього:	48	8	8	32
17	Усього годин /кредитів ECTS	120 / 4,0	20	20	80

Опис навчальної дисципліни

Курс	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Дидактична структура та кількість годин
<p>Кількість кредитів ЄКТС: 4,0</p> <p>Кількість модулів: 3</p> <p>Загальна кількість годин: 120</p> <p>Тижневих годин: 6</p>	<p>Рівень освіти – другий (магістерський)</p> <p>Галузь знань – D «Бізнес, адміністрування та право»</p> <p>Спеціальність – D8 «Право»</p>	<p>Модуль 1 Лекції: 4 Практичні/семинар-ські заняття/ колоквиум: 4 Самостійна робота: 16</p> <p>Модуль 2 Лекції: 8 Практичні/семинар-ські заняття/ колоквиум: 8 Самостійна робота: 32</p> <p>Модуль 3 Лекції: 8 Практичні/семинар-ські заняття/ колоквиум: 8 Самостійна робота: 32</p> <p>Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (диференційований залік)</p>

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
на засіданні кафедри
фінансового права
(протокол № 11 від 26.06.2025 р.)

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІНАНСОВИЙ КОМПЛАЄНС У ЦИФРОВОМУ
СЕРЕДОВИЩІ»

Модуль 1. Загальні засади правового регулювання фінансового комплаєнса

Поняття «комплаєнс-контроль», «фінансовий комплаєнс». Поняття «комплаєнс», «комплаєнс-контроль» і «фінансовий комплаєнс» як елементи системи управління ризиками й дотримання законодавчих вимог. Фундаментальні теоретико-правові засади фінансового комплаєнса як інструменту забезпечення правомірності фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання. Функції комплаєнс-підрозділів, ключові сфери застосування фінансового комплаєнса (зокрема, у банківській, податковій сферах). Принципи фінансового комплаєнса. Етичні засади фінансового комплаєнса. Правова природа фінансового комплаєнса як комплексного інституту, що охоплює норми фінансового, податкового, банківського та іншого законодавства.

Джерела й інституційне забезпечення фінансового комплаєнса. Основні джерела правового регулювання фінансового комплаєнса, включаючи закони України (зокрема, у сфері фінансового моніторингу, банківської діяльності, запобігання корупції, оподаткування), підзаконні нормативні акти, міжнародні стандарти (рекомендації FATF, директиви ЄС, Базельські принципи, стандарти OECD) і внутрішні політики установ. Фінансовий контроль і фінансовий комплаєнс. Фінансовий моніторинг у структурі фінансового комплаєнса. Податковий комплаєнс у структурі фінансового комплаєнса. Інституційне забезпечення фінансового комплаєнса – система державних і недержавних органів, відповідальних за нагляд і реалізацію комплаєнс-функцій: НБУ, Держфінмоніторинг, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, внутрішні комплаєнс-підрозділи фінансових

установ. Взаємодія між цими органами, координація на національному та міжнародному рівнях.

Модуль 2. Фінансовий моніторинг як вид фінансового комплаєнса

Нормативно-правова база фінансового моніторингу (національний і міжнародний рівні). Нормативно-правова база фінансового моніторингу на національному та міжнародному рівнях. Структура, ієрархія і взаємозв'язок правових норм, що регулюють фінансовий моніторинг. Фінансовий моніторинг як інструмент фінансового комплаєнса, спрямований на запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму й поширенню зброї масового знищення. Правова природа, завдання, принципи і значення фінансового моніторингу в контексті забезпечення фінансової безпеки держави. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання і протидії легалізації злочинних доходів. Основні міжнародні організації та нормативні акти у сфері протидії відмиванню коштів.

Система і суб'єкти фінансового моніторингу. Структура системи фінансового моніторингу, що включає первинний та державний рівні, з визначенням повноважень, функцій та механізмів взаємодії суб'єктів на кожному з рівнів. Повноваження суб'єктів первинного фінансового моніторингу (банківські установи, фінансові компанії, страхові організації, нотаріуси та ін.), обов'язки щодо належної перевірки клієнтів, виявлення порогових і підозрілих фінансових операцій, застосування внутрішніх процедур контролю й звітування до уповноважених державних органів. Правовий статус, функції та завдання Державної служби фінансового моніторингу України як національного органу фінансової розвідки.

Заходи фінансового моніторингу. Основні заходи фінансового моніторингу, які вживають суб'єкти первинного й державного моніторингу з метою запобігання легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму. Порядок виявлення, фіксації та реагування на ризикові операції, включно із заходами щодо замороження/розмороження активів, зупинення/поновлення фінансових операцій, формування переліків осіб, пов'язаних із терористичною діяльністю або щодо яких застосовано міжнародні санкції. Процедура ідентифікації та верифікації клієнтів, оцінка

ризиків, моніторинг фінансових операцій, виявлення підозрілих транзакцій, їх фіксація та подання інформації до Держфінмоніторингу. Заходи внутрішнього контролю: розробка внутрішніх політик, призначення відповідального працівника, навчання персоналу, ведення обліку, зберігання документів.

Поняття й класифікація комплаєнс-ризиків: правові, операційні, репутаційні, фінансові, санкційні. Джерела виникнення ризиків: невідповідність внутрішніх процедур вимогам закону, недостовірна ідентифікація клієнтів, неналежний контроль операцій, недотримання санкційного законодавства, помилки персоналу. Методологія оцінки ризиків: побудова карти ризиків (risk map); визначення ймовірності й впливу; ранжування ризиків; визначення зон підвищеного контролю. Внутрішні процедури управління ризиками: політика KYC/KYB, Customer Risk Scoring, перевірка джерел походження коштів. Інструменти моніторингу ризиків: аналітичні системи, сценарний аналіз, автоматичне виявлення підозрілих операцій.

Модуль 3. Податковий комплаєнс як вид фінансового комплаєнса

Поняття і сутність податкового комплаєнса. Поняття, сутність і значення податкового комплаєнса в системі фінансового контролю й забезпечення правової відповідності у сфері оподаткування. Місце податкового комплаєнса у структурі фінансового комплаєнса як засобу мінімізації податкових ризиків, підвищення прозорості господарської діяльності й дотримання норм податкового законодавства. Нормативно-правове регулювання податкового комплаєнса в Україні й зарубіжних країнах. Податкове законодавство як об'єкт комплаєнс-аналізу.

Заходи податкового комплаєнса. Заходи податкового комплаєнса як інструменти забезпечення дотримання платниками податків вимог податкового законодавства і зниження податкових ризиків. Підходи до оцінки податкових ризиків, взаємодії з податковими органами, добровільного розкриття інформації, виправлення помилок у звітності. Взаємодія із комплаєнс-менеджерами. Альтернативні форми взаємодії між державою і бізнесом на основі добровільного податкового розкриття.

Внутрішня система податкового комплаєнса: політики, контроль, звітність. Внутрішня система податкового комплаєнса,

що формується для забезпечення відповідності податковому законодавству. Ключові елементи такої системи: внутрішні політики й процедури, які регламентують підготовку податкової звітності, ведення обліку, взаємодію з контролюючими органами; системи внутрішнього контролю, включаючи моніторинг податкових операцій, перевірку відповідності витрат і доходів, оцінку ризиків; а також звітність як внутрішня (для керівництва), так і зовнішня (для податкових органів). Ролі відповідальних осіб за податкову комплаєнс-функцію, механізми виявлення й усунення порушень, формування культури податкової доброчесності в компанії та адаптацію внутрішніх політик до змін у законодавстві.

Міжнародні стандарти податкового комплаєнса й обмін інформацією. Міжнародний досвід у сфері податкового комплаєнса, включаючи рекомендації ОЕСР, принципи BEPS (Base Erosion and Profit Shifting), стандарти прозорості обміну податковою інформацією, CRS (Common Reporting Standard) і вплив міжнародних ініціатив на національне податкове регулювання. Механізми, за якими фінансові установи зобов'язані збирати, перевіряти й передавати податкову інформацію про своїх клієнтів до податкових органів. Участь України в міжнародних ініціативах з обміну даними, імплементація плану BEPS, угоди про уникнення подвійного оподаткування. Виклики й ризики для бізнесу в умовах глобальної податкової прозорості.

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО КОМПЛАЄНСА

Тема 1. Поняття «комплаєнс-контроль» і «фінансовий комплаєнс» (колоквіум)

Питання для обговорення

1. Поняття «комплаєнс-контроль», «фінансовий комплаєнс» і «комплаєнс-процедури».
2. Сфери застосування фінансового комплаєнса (грошовий обіг, банківська система, платіжні системи, податкова система та ін.).
3. Етичні засади фінансового комплаєнса.
4. Сутність комплаєнс-політики та її значення в управлінні суб'єкта господарювання. Засади впровадження і реалізації комплаєнс-політики.

Нормативно-правові акти та література:

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 6.12.2019 р. № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#n717>

Рекомендації FATF 2012 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011

Деякі питання організації фінансового моніторингу: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.09.2020 № 850. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-2020-%D0%BF#n10>

Про затвердження Критеріїв ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення: . наказ Мінфіна України від 28.12.2022 № 465. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0258-23#Text>

Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

Положення про Державну службу фінансового моніторингу України: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 29.07.2015 № 537. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-2015-п#Text> .

Положення про організацію системи внутрішнього контролю в банках України та банківських групах: затв. постановою Правління Нац. банку України 02.07.2019 № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0088500-19#Text>

Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: затв. постановою Правління Нац. банку України від 11.06.2018 № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text>.

Порядок формування переліку держав (юрисдикцій), що не виконують чи неналежним чином виконують рекомендації міжнародних, міжурядових організацій, задіяних у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 677. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/677-2020-%D0%BF#Text> .

Про віднесення держав до переліку офшорних зон: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 № 143-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-2011-%D1%80#Text>.

Сайт Міжнародної асоціації комплаєнса (International Compliance Association). URL: <https://www.int-comp.org/careers/your-career-in-compliance/career-in-compliance>

Внукова Н. М., Глібка С. В. Сучасні економіко-правові ризик-орієнтовані засоби регулювання розвитку ринку фінансових послуг: монографія / за ред. Н. М. Внукової, С. В. Глібка. Харків, 2020. 304 с.

Дропа Я. Б., Тесля С. М., Піхоцька М. Р. Розвиток системи фінансового моніторингу як складової частини формування ефективного контролю й безпеки в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2021. Вип. 37. С. 35–43.

Сфремова К. В. Технології цифрової економіки та фінансова безпека. *Право та інновації*. 2023. № 2 (42). С. 7–13. DOI : [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2023-2\(42\)-1](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2023-2(42)-1).

Єфремова К. В., Пасат М. О., Чижов Д. А. Проблеми забезпечення економічної безпеки України та шляхи їх вирішення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 4. С 34 -37. DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-4/5>

Легеца Є. О. Особливості статусу державної служби фінансового моніторингу України в умовах євроінтеграції. *Правничий часопис*. 2022. С. 6. URL: DOI : <https://doi.org/10.32850/sulj.2022.4.2.30>.

Онищенко В. Фінансовий моніторинг 2022. URL : <https://www.golovbuh.com.ua/article/7558-fnansoviy-montoring>

Сержанов В. В., Максименко Я. А., Абрамов Ф. В. Ефективність формальних правил фінансового моніторингу. *Держава та регіони*. 2022. № 3 (126). С. 10–15.

Сучасні економіко-правові ризик-орієнтовані засоби регулювання розвитку ринку фінансових послуг: монографія / за ред. Н. М. Внукової, С. В. Глібка. Харків, 2020. 304 с.

Товкун Л. В., Легалізація злочинних доходів як загроза фінансової безпеки держави. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 4. С.83–87. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2022/17.pdf.

Уткіна М. Методи здійснення фінансового моніторингу. *Наукові перспективи*. 2023. №. 4 (34). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-4\(34\)-469-476](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-4(34)-469-476)

Уткіна М. С. Фінансовий моніторинг як інструмент запобігання фінансовому тероризму: нові виклики та перспективи. *Академічні візії*. 2023. № 20. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/431>

Фінансовий моніторинг в системі державного фінансового контролю: теорія, методологія, практика : монографія. Краматорськ : ДДМА, 2017. 300 с.

Фінансові послуги: підручник / О.О.Дмитрик, Є.О.Алісов, Н.М.Ковалко та ін.; за ред. О.О. Дмитрик . Харків: Право, 2023. 408 с.

Тема 2. Джерела й інституційне забезпечення фінансового комплаєнса

Питання для обговорення

1. Система джерел фінансового комплаєнса.
2. Міжнародні джерела фінансового комплаєнса: FATF, директиви ЄС, стандарти Базельського комітету, OECD.
3. Національне регулювання: Конституція України, закони, підзаконні акти, роз'яснення державних органів.
4. Роль і функції державних органів у сфері фінансового комплаєнса: Державна служба фінансового моніторингу України, Національний банк України, Міністерство фінансів України, Державна податкова служба України, Національна комісія з цінних паперів та фондових ринків.
5. Інституційна структура комплаєнса на рівні фінансових установ.
6. Саморегулівні й професійні організації у сфері фінансового моніторингу.

Завдання

1. *Опишіть, як міжнародні стандарти FATF впливають на українське законодавство? Чи є директиви ЄС прямими джерелами фінансового комплаєнса для України? Яку роль відіграють ДПС України, НБУ і Держфінмоніторинг у системі комплаєнса? Назвіть слабкі місця інституційної системи комплаєнса в Україні. Які переваги має запровадження внутрішнього комплаєнс-контролю у фінансових установах?*

2. Банк "ФінТраст" отримав повідомлення від Держфінмоніторингу про виявлення підозрілих операцій на суму понад 20 млн грн, пов'язаних із клієнтом – ТОВ «КоларТехПлюс». Під час перевірки з'ясувалося, що банк:

не здійснив належної верифікації кінцевого бенефіціара компанії;

не провів оцінку ризику клієнта відповідно до внутрішньої політики;

не повідомив про підозрілу операцію у строк;

має внутрішню політику з фінансового моніторингу, затверджену ще у 2020 році.

Держфінмоніторинг ініціював застосування санкцій, а саме штрафу та направлення інформації до НБУ.

Визначте нормативно-правові джерела, які регулюють дії банку в цій ситуації (національні й міжнародні). Проаналізуйте повноваження Держфінмоніторингу і НБУ щодо контролю за дотриманням банком вимог фінансового комплаєнса. Складіть короткий юридичний висновок: які саме вимоги були порушені; які норми закону або підзаконних актів порушено; яку комплаєнс-стратегію банк міг би застосувати для запобігання санкціям. Визначте можливі ризики для банку.

3. Аудиторська компанія «ЕкспертОК» надає послуги іноземним клієнтам і має рахунки в банках Австрії та Польщі. Під час перевірки ДПС України з'ясувалося, що:

компанія своєчасно не надала інформації про контрольовані іноземні компанії (КІК); у фінансовій звітності за 2024 рік не відображено доходів з іноземних джерел;

не було виконано вимог стандарту автоматичного обміну податковою інформацією (CRS), попри те, що компанія є посередником при відкритті рахунків нерезидентам.

ДПС розглядає питання про притягнення компанії до відповідальності й перевірку її як суб'єкта первинного фінмоніторингу.

Визначте, яким чином регулюються обмін інформацією CRS і правила податкового комплаєнса. Вкажіть інституції, що беруть участь у контролі дотримання вимог CRS і BEPS в Україні. Проведіть оцінку, чи має компанія «ЕкспертОк» статус суб'єкта первинного фінмоніторингу, і того, які обов'язки з цього випливають. Підготуйте аналітичну таблицю ризиків: тип ризику (правовий/податковий/репутаційний); джерело ризику; можливі наслідки; заходи з мінімізації.

Нормативно-правові акти та література:

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#n717>

Рекомендації FATF 2012 року. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011

Деякі питання організації фінансового моніторингу: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.09.2020 № 850. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-2020-%D0%BF#n10> .

Про затвердження Критеріїв ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення: . наказ Мінфіна України від 28.12.2022 № 465. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0258-23#Text>

Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

Положення про Державну службу фінансового моніторингу України: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 29.07.2015 № 537. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-2015-p#Text> .

Положення про організацію системи внутрішнього контролю в банках України та банківських групах: затв. постановою Правління Нац. банку України 02.07.2019 № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0088500-19#Text>

Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: затв. постановою Правління Нац. банку України від 11.06.2018 № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text>.

Порядок формування переліку держав (юрисдикцій), що не виконують чи неналежним чином виконують рекомендації міжнародних, міждержавних організацій, задіяних у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 677. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/677-2020-%D0%BF#Text> .

МОДУЛЬ 2. ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ ЯК ВИД ФІНАНСОВОГО КОМПЛАЄНСА

Тема 3. Нормативно-правова база фінансового моніторингу (національний та міжнародний рівні)

Питання для обговорення

1. Загальні засади побудови системи фінансового моніторингу і система його нормативно-правового регулювання.
2. Національне законодавство у сфері запобігання й протидії легалізації доходів .
3. Загальні засади міжнародного співробітництва у сфері запобігання та протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму.
4. Міжнародні організації, задіяні у сфері запобігання й протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму. Комітет експертів Ради Європи із взаємної оцінки заходів протидії відмиванню коштів і фінансуванню тероризму (MONEYVAL). Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF).
5. Міжнародні акти з питань запобігання й протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму.

Завдання

1. *Охарактеризуйте структуру й функції MONEYVAL. Опишіть фінансові ризики, на виявлення яких спрямовано діяльність MONEYVAL.*
2. *російську федерацію було включено до «чорного списку» FATF*
Визначте правові наслідки включення країни до «чорного списку» FATF. Назвіть країни, включені до вказаного списку. Які ризики несе суб'єкт господарювання у разі реалізації господарських та інших відносин із суб'єктами країн «чорного списку»?
3. *Розкрийте зміст та значення Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму.*

4. Розкрийте завдання StAR – партнерської ініціативи Групи Світового банку та Управління Організації Об'єднаних Націй з наркотиків і злочинності. Опишіть фінансові ризики, на виявлення яких спрямовано діяльність StAR.

5. Вкажіть напрями діяльності Камденської міжвідомчої мережі з питань повернення активів (CARIN).

Нормативно-правові акти та література:

Banca d'Italia [Official Site]. URL: <http://www.bancaditalia.it/UIF> .

Bundeskriminalamt [Official Site]. URL: <http://www.bka.de>.

Directive (EU) 2018/843 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2018 amending Directive (EU) 2015/849 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing, and amending Directives 2009/138/EC and 2013/36/EU. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0843&from=EN>

Directive (EU) 2019/2177 of the European Parliament and of the Council of 18 December 2019 amending Directive 2009/138/EC on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II), Directive 2014/65/EU on markets in financial instruments and Directive (EU) 2015/849 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money-laundering or terrorist financing. URL: EUR-Lex - 32019L2177 - EN - EUR-Lex (europa.eu).

Financial Crimes Enforcement Network: URL: <http://www.fincen.gov>.

Ministerstwo Finansów RP — Generalny Inspektor Informacji Finansowej [Official Site]. URL: <http://www.giif.wortalszkoleniowy.pl/giif.html> (25.06.2014).

On information accompanying transfers of funds and repealing Regulation (EC) No 1781/2006: Regulation (EU) of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015. No 2015/847. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:02015R0847-20200101&from=EN>

On the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing, amending Regulation (EU) No 648/2012 of the European Parliament and of the Council, and repealing Directive 2005/60/EC of the European Parliament

and of the Council and Commission Directive 2006/70/EC: Directive (EU) of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015. No 2015/849. URL:<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2015/849/oj>

Public Statement on Virtual Assets and Related Providers and Interpretive Note to Recommendation 15 on New Technologies (INR. 15) adopted by The Financial Action Task Force (FATF). URL: <https://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/regulation-virtual-assets.html>.

Деякі питання єдиної державної інформаційної системи у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2020 № 627. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/627-2020-%D0%BF#Text>.

Деякі питання організації фінансового моніторингу: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.09.2020 № 850. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-2020-%D0%BF#Text>.

Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2015/849 від 20.05.2015 про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або фінансування тероризму, про внесення змін до Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 648/2012 та про скасування Директиви Європейського Парламенту і Ради 2005/60/ЄС та Директиви Комісії 2006/70/ЄС. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_037-15#Text

Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2018/843 від 30.05.2018 про внесення змін до Директиви (ЄС) 2015/849 про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або фінансування тероризму та про внесення змін до директив 2009/198/ЄС і 2013/36/ЄС. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_010-18#Text

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#n717>

Про затвердження Критеріїв ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення: наказ

Мінфіна України від 28.12.2022 № 465. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0258-23#Text>.

Рекомендації FATF 2012 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

Внукова Н. М., Глібка С. В. Сучасні економіко-правові ризик-орієнтовані засоби регулювання розвитку ринку фінансових послуг: монографія / за ред. Н. М. Внукової, С. В. Глібка. Харків, 2020. 304 с.

Левицька С. О., Власюк І. І. Облікове забезпечення фінансового моніторингу в контексті зовнішньоекономічних викликів. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2023. № 1(101). С. 77-88. URL: DOI: <https://doi.org/10.31713/ve120238>.

Москаленко Н. В. Світовий досвід побудови системи запобігання та протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, і фінансування тероризму. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. Т. 31 (70). № 2. С. 119-122. URL: DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-2-19>.

Товкун Л.В., Легалізація злочинних доходів як загроза фінансової безпеки держави. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 4. С.83-87. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2022/17.pdf.

Тема 4. Система і суб'єкти фінансового моніторингу

Питання для обговорення

1. Загальні засади побудови системи фінансового моніторингу.
2. Структура суб'єктів фінансового моніторингу.
3. Повноваження суб'єктів державного фінансового моніторингу.
4. Ризик-орієнтований підхід під час проведення фінансового моніторингу.
5. Правовий статус Державної служби

фінансового моніторингу України.

Завдання

1. Клієнти банківської установи отримують фінансову допомогу на їх карткові рахунки від юридичної особи. Фізичні особи таку фінансову допомогу в значній сумі одержують переважно готівкою. За результатами аналізу документів, додатково отриманих від клієнтів, банк прийняв рішення про направлення відповідної інформації (включаючи отримані від клієнтів документи) до Державної служби фінансового моніторингу. Таким чином, керівництво банку зробило висновок, що факт надання інформації до ДСФМУ звільняє його від необхідності проведення більш ретельного аналізу фінансових операцій клієнтів із метою прийняття рішення стосовно доцільності їх подальшого обслуговування.

Дайте правову оцінку діям представників банківської установи. Опишіть ризики, на які звертає увагу банк.

2. На підставі договору про надання правової допомоги адвокат сформував для клієнта пакет документів, необхідних для вчинення дії з продажу частки клієнта у статутному капіталі юридичної особи. Номінальна вартість статутного капіталу юридичної особи дорівнює 950 000 грн 00 коп., а частка клієнта у цьому статутному капіталі складає 63 %.

Чи виникають у адвоката обов'язки суб'єкта фінансового моніторингу в наведеній ситуації? Відповідь обґрунтуйте з посиланням на норми чинного законодавства.

3. До нотаріуса звернулася громадянка України Д. (76 років, пенсіонерка, дітей та онуків не має) з метою укладення договору дарування її квартири (розташована у центрі м. Харків, 45 кв м, оціночна вартість на момент звернення до нотаріуса: 891 066 грн 00 коп.) на користь К. (30 років, не одружений, дітей не має, працює охоронцем у кафе). Як пояснила Д., вже протягом двох місяців спілкується з К., який кожного тижня допомагає їй у буденних справах, тому вона має бажання подякувати йому шляхом дарування квартири, до якої він має переїхати після її смерті.

Який вид фінансової операції вбачається із наведеної ситуації? Які документи має використовувати нотаріус для того,

щоб визначити вид цієї операції? Сформулюйте порядок дій нотаріуса в наведеному випадку.

4. Фізична особа звернулася до відділення оператора поштового зв'язку з метою здійснення адресного грошового переказу у розмірі 500 000 грн 00 коп. на користь іншої фізичної особи. Представник оператора поштового зв'язку, перевібивши паспорт відправника, прийняв гроші у готівковій формі й доставив їх отримувачу.

Оцініть дії оператора поштового зв'язку. Чи має право вказаний суб'єкт провадити операції з переказу готівкових коштів? Чи зобов'язаний відправник пред'являти паспорт перед здійсненням такої операції? Чи достатньо представлення вказаного документа для проведення цієї операції?

5. Суб'єкт первинного фінансового моніторингу 10 жовтня 2023 року подав до спеціально уповноваженого органу належно оформлене повідомлення про фінансову операцію його клієнта. Спеціально уповноваженим органом 11 квітня 2024 року було прийнято рішення про знищення інформації стосовно вказаної фінансової операції на тій підставі, що протягом шести місяців із моменту надходження відповідного повідомлення правоохоронними органами не було розпочато досудового розслідування стосовно такої фінансової операції.

Прокоментуйте ситуацію. Протягом якого строку інформація про фінансові операції має зберігатися спеціально уповноваженим органом? За наявності яких обставин передбачений строк зберігання інформації може бути продовжений?

6. У 2023 році виявлено транснаціональну професійну мережу відмивання коштів, що надавала послуги з приховування отриманих від торгових операцій коштів і подальшого їх відмивання. До схеми залучені юридичні особи з ознаками фіктивності, які на підставі експортних контрактів з підставними компаніями-нерезидентами оформлюють вантажно-митні декларації щодо експорту продукції. Продукція, у свою чергу, придбавається за готівку у приватних виробників, залишаючись при цьому на складах українських морських портів, тобто не вивозиться за межі держави. Після цього підставні компанії-нерезиденти оформлюють договори

продажу продукції на користь реально діючих трейдерів, які документально оформлюють продукцію в порту та її завантаження на морські судна. Розрахунки за придбану продукцію трейдери здійснюють за укладеними договорами на закордонні рахунки підставних компаній-нерезидентів.

Дайте правову оцінку діям організаторів схеми ухилення від сплати податків. Які правові механізми співробітництва з протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму передбачені національним законодавством?

7. Між адвокатом та клієнтом 21 травня 2023 року укладено договір про надання правової допомоги, у межах якого закріплено формулювання, що адвокат зобов'язується надавати консультації і роз'яснення клієнту з питань оподаткування.

Визначте місце адвоката у системі фінансового моніторингу?

Нормативно-правові акти та література:

Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> .

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> .

Про затвердження Положення про здійснення банками фінансового моніторингу: постанова Правління Нац. банку України від 19.05.2020 № 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0065500-20#Text>.

Про затвердження Положення про здійснення установами фінансового моніторингу: постанова Правління Нац. банку України від 28.06.2020 № 107. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0107500-20#Text>.

Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: наказ Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12#Text> .

Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>.

Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>.

Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021. р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>.

Про поштовий зв'язок: Закон України від 03.11.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2722-20#Text>

Про страхування: Закон України від 18.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>.

Про фінансові послуги та фінансові компанії: Закон України від 14.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>.

Про затвердження Типологій легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом «Властивості та ознаки операцій, пов'язаних з відмиванням коштів шляхом зняття готівки. Тактичне дослідження та практичне розслідування»: наказ Державного комітету фінансового моніторингу України від 25.12.2009 № 182. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0182387-09#Text>.

Типології легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, через ринок нерухомого майна : наказ Державної служби фінансового моніторингу України від 19.12.2008 № 265. URL: https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/411/Типолог%20ДСФМУ/2008%2012%2025_neruhomist.pdf

Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

Нечипорук С. В. Нотаріуси як спеціально визначені суб'єкти первинного фінансового моніторингу. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 10. С. 149-155.

Котенко А. М. Нотаріуси як суб'єкти первинного фінансового моніторингу. *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2015. № 3 (81). С. 71–77 с.

Тема 5. Заходи фінансового моніторингу

Питання для обговорення

1. Об'єкти фінансового моніторингу.
2. Порогові й підозрілі фінансові операції.

3. Порядок замороження/розмороження активів.
4. Порядок зупинення й поновлення фінансових операцій.
5. Формування переліку осіб, пов'язаних із провадженням терористичної діяльності або до яких застосовано міжнародні санкції.

Завдання

1. Фізична особа-підприємець 11 березня 2022 року направила до обслуговуючого її рахунок банку запит на зняття готівки у розмірі 1 млн грн. Отримавши запит, співробітник банку направив фізичній особі-підприємцю вимогу про необхідність зазначення причини зняття готівки в такому розмірі й додав, що перш, ніж видати запитувану суму коштів, банк має ознайомитися з податковою декларацією фізичної особи-підприємця за минулий рік.

Визначте, чи є операція зі зняття з власного рахунку фізичної особи-підприємця готівки у розмірі 1 млн грн об'єктом фінансового моніторингу? Чи відповідають вимоги співробітника банку положенням чинного законодавства України?

2. Між І. (комітент) та П. (комісіонер) 20 лютого 2022 року укладено договір комісії, відповідно до якого комісіонер зобов'язувався за дорученням комітента за плату вчинити дію з купівлі-продажу нежитлового приміщення. Обов'язковою умовою цього договору була вимога щодо розташування приміщення у Шевченківському районі м. Харків, його максимальної ціни у розмірі 1 млн грн і строку, протягом якого комісіонер мав укласти договір купівлі-продажу, а саме – до 31 грудня 2021 року. Дружину І. 31 жовтня 2021 року обрано депутатом Харківської міської ради, а 15 листопада 2021 року П. на виконання умов договору комісії уклад договір-купівлі продажу нежитлового приміщення, вартість якого склала 850 000 грн 00 коп.

Визначте, чи є операція з купівлі-продажу нежитлового приміщення, здійснена комісіонером на виконання умов договору комісії, об'єктом фінансового моніторингу?

3. ФОП «Голубєв А. А.» вирішив здійснити платіж за операцією з купівлі-продажу віртуальних активів з призначенням

платежу «переказ коштів за придбання Bitcoin». Банк «Відродження» відхилив відповідну транзакцію.

Чи правомірні дії Банку «Відродження»? Які ризики наявні в суб'єкта господарювання при застосуванні віртуальних активів як засобу платежу у своїй діяльності?

4. Громадянин «А» вирішив здійснити платіж за операцією з купівлі-продажу віртуальних активів із призначенням платежу «переказ коштів за придбання Bitcoin». Банк «В» відхилив відповідну транзакцію.

Чи правомірні дії Банку «В»? На виявленні яких ризиках будував позицію банк?

Нормативно-правові акти та література:

Деякі питання організації фінансового моніторингу: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.09.2020 № 850. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-2020-%D0%BF#n10>.

Про віднесення держав до переліку офшорних зон: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.12.2011 р. № 143-р. URL : https://zakononline.com.ua/documents/show/318819__318884.

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 № 361-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#n717>

Про затвердження Критеріїв ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення: . наказ Мінфіна України від 28.12.2022 № 465. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0258-23#Text>.

Про затвердження Порядку формування переліку держав (юрисдикцій), що не виконують чи неналежним чином виконують рекомендації міжнародних, міжурядових організацій, задіяних у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 677. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/677-2020-%D0%BF#Text>.

Рекомендації FATF 2012

року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

Внукова Н. М., Глібка С. В. Сучасні економіко-правові ризик-орієнтовані засоби регулювання розвитку ринку фінансових послуг: монографія / за ред. Н. М. Внукової, С. В. Глібка. Харків, 2020. 304 с.

Дмитрик О., Воронова О., Макух О. & Парашенко О. Сучасні проблеми реалізації повноважень суб'єктами первинного фінансового моніторингу (на прикладі адвокатської діяльності). *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2023. № 5(52), 494–503. URL : <https://doi.org/10.55643/fcaptp.5.52.2023.4176>

Дропа Я. Б., Тесля С. М., Піхоцька М. Р. Розвиток системи фінансового моніторингу як складової частини формування ефективного контролю й безпеки в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2021. Вип. 37. С. 35–43.

Єфремова К. В. Технології цифрової економіки та фінансова безпека. *Право та інновації*. 2023. № 2 (42). С. 7-13. DOI: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2023-2\(42\)-1](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2023-2(42)-1).

Лазур Я. В., Шевченко М. В. Запобігання та протидія відмиванню доходів корупційного походження: передумови та способи заохочення суб'єктів первинного фінансового моніторингу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 543-546. URL: DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-12/129>

Лебеза Є. О. Особливості статусу державної служби фінансового моніторингу України в умовах євроінтеграції. *Правничий часопис*. 2022. С. 6. URL: DOI <https://doi.org/10.32850/sulj.2022.4.2.30>.

Онищенко В. Фінансовий моніторинг 2022. URL: <https://www.golovbuh.com.ua/article/7558-fnansoviy-montoring>

Сержанов В. В., Максименко Я. А., Абрамов Ф. В. Ефективність формальних правил фінансового моніторингу. *Держава та регіони*. 2022. № 3 (126). С. 10–15.

Сучасні економіко-правові ризик-орієнтовані засоби регулювання розвитку ринку фінансових послуг: монографія / за ред. Н. М. Внукової, С. В. Глібка. Харків, 2020. 304 с.

Уткіна М. Методи здійснення фінансового моніторингу. *Наукові перспективи*. 2023. № 4 (34). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-4\(34\)-469-476](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-4(34)-469-476)

Уткіна М. С. Фінансовий моніторинг як інструмент запобігання фінансовому тероризму: нові виклики та перспективи. *Академічні візії*. 2023. № 20. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/431>

Фінансові послуги: підручник / О. О. Дмитрик, Є. О. Алісов, Н. М. Ковалко та ін.; за ред. О. О. Дмитрик .Харків: Право, 2023. 408 с.

Тема 6. Комплаєнс-ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації доходів

Питання до обговорення

1. Фактори виникнення AML/CFT-ризиків: клієнтські профілі, географічні зони, специфіка фінансових продуктів, політична експозиція клієнтів (PEP).
2. Методи оцінки ризиків: ризикове скорингування клієнтів; побудова ризикової матриці; виявлення підозрілих моделей операцій (red flags).
3. Правові наслідки порушення AML/CFT-вимог: адміністративна, кримінальна, фінансова відповідальність. Відповідальність суб'єктів фінансового моніторингу. Відповідальність за легалізацію майна, одержаного злочинним шляхом.

Завдання

1. У ході виконання своїх обов'язків за договором про надання правової допомоги (консультування з питань оптимізації оподаткування щодо діяльності через офшорні зони) адвокат виявив, що його клієнт допускає вчинення порогових фінансових операцій з готівкою без відображення відомостей про них у звітних податкових документах. Володіючи цією інформацією, адвокат прийняв рішення не виконувати обов'язки суб'єкта фінансового моніторингу. Через деякий час уповноважений орган розпочав досудове розслідування за підозрою у вчиненні клієнтом адвоката кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 212

Кримінального кодексу України. Під час допиту клієнт випадково обмовився, що його адвокат володів інформацією про уникнення відображення клієнтом деяких фінансових операцій у його звітних податкових документах. Орган досудового розслідування повідомив Державну службу фінансового моніторингу України про те, що адвокат не виконав своїх обов'язків суб'єкта фінансового моніторингу. Державна служба фінансового моніторингу України притягла адвоката до відповідальності за неподання повідомлення про порогову фінансову операцію клієнта й застосувала до адвоката штраф у розмірі 20 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Прокоментуйте дії спеціально уповноваженого органу. Опишіть порядок дій адвоката, які у згаданому випадку він має вчинити для захисту своїх прав.

2. Правоохоронний орган надав Державній службі фінансового моніторингу України інформацію. За наслідками її аналізу виявлено схему діяльності професійної мережі, до складу якої входять фіктивні компанії, що надають послуги зі сприяння в ухиленні від сплати податків, а також відмиванню коштів. Найбільші обсяги коштів отримали юридичні особи з ознаками фіктивності, зокрема, ті, які не декларують доходи, сплату податків і були фігурантами досудових розслідувань у низці кримінальних проваджень, пов'язаних з ухиленням від сплати податків. Отримані на їх рахунки кошти розпорозувалися і спрямовувалися на користь спільних для учасників схеми контрагентів. При цьому використовувалися призначення платежів, що охоплюють великий спектр не сумісних господарських послуг.

Ознайомившись із завданням, письмово (у формі таблиці та / або схеми) надайте відповідь на питання: яким чином відбувається взаємодія Держфінмоніторингу з правоохоронними органами ?

3. Держфінмоніторингом виявлено схему легалізації коштів. Юридична особа «А» перераховувала грошові кошти на рахунки Страхової компанії «Б» за договорами страхування з малоймовірними й незвичними страховими ризиками. Значну частину отриманих надходжень Страхова компанія «Б» перераховувала за договорами перестрахування на користь Групи страхових компаній «В», учасники якої мали ознаки фіктивності,

зокрема: були пов'язані між собою і здійснювали взаємні фінансові операції за договорами перестраховування. У подальшому групою страхових компаній кошти перераховувалися на рахунки Групи торговців цінними паперами як оплата за цінні папери, які, своєю чергою, мали ознаки «сміттєвих». Учасники вказаної групи були пов'язані з фінансуванням тероризму.

Які повноваження має суб'єкт первинного фінансового моніторингу щодо активів, які належать особам, зазначеним у завданні?

4. Ви – керівник великого підприємства, яке задіяно у будівництві житлової нерухомості.

Визначте мету, завдання, межі політики управління фінансовими ризиками.

5. Вже неодноразово у пресі підіймалося питання заборони імпорту, виробництва і продажу підакцизної продукції.

Будучи директором тютюнової компанії, визначте фінансові ризики будівництва нового заводу.

6. Очікуючи введення спеціального регулювання обігу віртуальних активів, К. прийняв рішення відкрити перший офіційний криптообмінник.

Назвіть зовнішні й внутрішні фінансові ризики такої діяльності?

Нормативно-правові акти та література:

Методика національної оцінки ризиків відмивання коштів та фінансування тероризму в Україні. OSCE. URL: [file:///Users/tolik/Downloads/Methodika%20\(1\).pdf](file:///Users/tolik/Downloads/Methodika%20(1).pdf)

Положення про порядок організації та здійснення нагляду у сфері фінансового моніторингу, валютного нагляду, нагляду з питань реалізації і моніторингу ефективності персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій): постанова Правління Нац. банку України від 30.06.2020 № 90. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0090500-20#Text>.

Порядок надання інформації щодо відстеження (моніторингу) фінансових операцій: наказ Міністерства фінансів

України 05.04.2021 № 196. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0576-21#Text> .

Правила організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України: постанова Правління Нац. банку України 13.11.2018 р. № 120. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0120500-18#Text>.

Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>.

Про затвердження Інструкції щодо формування файлів інформаційного обміну між спеціально уповноваженим органом та банками (філіями): постанова Правління Нац. банку України від 26.08.2022 № 193. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0193500-22#Text>.

Про затвердження Критеріїв ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення: . наказ Мінфіна України від 28.12.2022 № 465. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0258-23#Text>.

Про затвердження Положення про здійснення банками фінансового моніторингу: постанова Правління Нац. банку України від 19.05.2020 № 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0065500-20#Text>.

Про затвердження Положення про здійснення установами фінансового моніторингу: постанова Правління Нац. банку України від 28.07.2020 № 107. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0107500-20#Text>.

Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>

Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 № 1592- XI& ULR: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-IX#Text>.

Про фінансові послуги та фінансові компанії: Закон України від 14.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>.

Цивільний кодекс України. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

Щодо формування файлів інформаційного обміну між центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, та банками (філіями): постанова Правління Нац. банку України від 18.08 2016 № 373.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0373500-16#Text>

Directive (EU) 2015/849 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing, amending Regulation (EU) No 648/2012 of the European Parliament and of the Council, and repealing Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council and Commission Directive 2006/70/EC (Text with EEA relevance) URL: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/preventing-abuse-of-the-financial-system-for-money-laundering-and-terrorism-purposes.html>

Внукова Н. М., Глібка С. В. Сучасні економіко-правові ризик-орієнтовані засоби регулювання розвитку ринку фінансових послуг: монографія / за ред. Н. М. Внукової, С. В. Глібка. Харків, 2020. 304 с.

Лазур Я. В., Шевченко М. В. Запобігання та протидія відмиванню доходів корупційного походження: передумови та способи заохочення суб'єктів первинного фінансового моніторингу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 543-546. URL: DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-12/129>

Онищенко В. Фінансовий моніторинг 2022. URL : <https://www.golovbuh.com.ua/article/7558-fnansoviy-montoring>

Товкун Л. В., Легалізація злочинних доходів як загроза фінансовій безпеки держави. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 4. С.83-87. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2022/17.pdf.

Ширяєва Л., Загоруйко А. Ефективність функціонування фінансового моніторингу в банківській системі України. *Економіка та суспільство*. 2023. №47. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-7>

Яворська Т. В., Ревак І. О., Підхомний, О. М. Ризик-орієнтований підхід у системі фінансового моніторингу страхових компаній України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія економічна)*. 2023, С. 82–93.

МОДУЛЬ 3. ПОДАТКОВИЙ КОМПЛАЄНС ЯК ВИД ФІНАНСОВОГО КОМПЛАЄНСА

Тема 7. Поняття і сутність податкового комплаєнса

Питання до обговорення

1. Зміст та значення податкового комплаєнса.
2. Податковий комплаєнс платника податків.
3. Податковий комплаєнс податкової служби.
4. Наслідки податкового комплаєнса.

Завдання

1. *Визначте вплив умов обов'язкової реєстрації платником податку на додану вартість на рішення суб'єктів господарювання щодо дотримання податкового законодавства.*

2. Ви – директор будівельної компанії.

Визначте основні положення податкового комплаєнса вашої компанії.

3. Внаслідок впровадження системи податкового комплаєнса у ДПС України запроваджено Клуб білого бізнесу.

Ознайомтеся із положеннями цього клубу. Визначте критерії віднесення платників податків до Клубу білого бізнесу.

Нормативно-правові акти та література:

Податковий кодекс України. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

Порядок реалізації експериментального проекту щодо функціонування системи управління податковими ризиками (комплаєнс-ризиками) в Державній податковій службі: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 № 854.
URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-realizatsiiu-eksperymentalnoho-proektu-shchodo-funksionuvannia-systemy-upravlinnia-podatkovymy-ryzykamy-komplaiens-ryzykamy-v-derzhavnii-podatkovii-sluzhbi-854-250724>.

Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

Національна стратегія доходів до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2003 № 1218-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-natsionalnoi-stratehii-dokhodiv-do-2030-s1218-271223>;

Revenue Administration Compliance Risk Management Framework to Drive Revenue Performance. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/TNM/Issues/2022/08/26/Revenue-Administration-Compliance-Risk-Management-Overarching-Framework-to-Drive-Revenue-520479>.

Tax Compliance Risk. URL: https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/tax_admin-2017-9-en.pdf?expires=1726130414&id=id&accname=guest&checksum=46043046EA4AF84BA1FB94F805D51EF8.

Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей податкового адміністрування під час воєнного стану для платників податків з високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства: Закон України від 18.06.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3813-IX#Text>.

Осаволук О. О. Податковий комплаєнс: теоретичні аспекти та законодавче закріплення. *Juris Europensis Scientia*. 2023. Вип. 3. URL: http://jes.nuoua.od.ua/archive/3_2023/13.pdf.

Козлова В. Податковий комплаєнс як інструмент системи безпеки підприємства. URL: <http://www.confcontact.com/2021-kolektyvna-monographiya/kozlova.pdf>.

Гнедіна К., Нагорний П. Податковий комплаєнс в системі корпоративного податкового менеджмента: сутність та роль у забезпеченні економічної безпеки суб'єкта господарювання. *Via Economica*. 2023. Вип. 3. URL: <https://journals.rshu.rivne.ua/index.php/viaeconomica/article/view/53/50>

Тема 8. Внутрішня система податкового комплаєнса: політики, контроль, звітність

Питання до обговорення

1. Сутність податкового комплаєнса.
2. Структура внутрішньої системи податкового контролю у суб'єкта господарювання.
3. Політики податкового комплаєнса: принципи побудови, основні елементи, документальне оформлення.
4. Внутрішні процедури податкового контролю: перевірка правильності обліку, аналіз договорів, моніторинг трансакцій, податкова звітність як елемент комплаєнс-системи.
5. Взаємодія суб'єкта господарювання з контролюючими органами: комунікація, перевірки, запити, електронний кабінет платника.

Завдання

1. *Опишіть механізми контролю у суб'єкта господарювання: контроль за правильністю ведення обліку і реєстрації податкових накладних; контроль за ПДВ, податком на прибуток, ПДФО, військовим збором; перевірка відповідності контрагентів (КУС для податкових цілей).*

Які основні принципи повинна містити політика податкового комплаєнса? Як виявити податкові ризики на підприємстві? Яку роль відіграє внутрішній аудит у податковому комплаєнсі?

2 Фізична особа А., бажаючи мати більше грошей від заняття підприємницькою діяльністю, вирішила не реєструватися як фізична особа-підприємець і не сплачувати податків.

Проаналізуйте ситуацію. Які правові наслідки такої поведінки?

3. Особа К. здійснював торгівлю віртуальними активами на криптобіржах. Прибуток від такої діяльності виводився через криптообмінники в Україні без обліку таких операцій.

Проаналізуйте ситуацію. Які чинники вплинули на особу К для виведення прибутку через криптообмінники.

Нормативно-правові акти та література:

Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

Порядок реалізації експериментального проекту щодо функціонування системи управління податковими ризиками (комплаєнс-ризиками) в Державній податковій службі: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 р. № 854. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-realizatsiiu-eksperymentalnoho-proektu-shchodo-funktsionuvannia-sistemy-upravlinnia-podatkovymy-ryzykamy-komplaiens-ryzykamy-v-derzhavnii-podatkovii-sluzhbi-854-250724>.

Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

Тема 9. Комплаєнс-ризики у сфері оподаткування

Питання до обговорення

1. Комплаєнс-ризики у сфері оподаткування: поняття і види.
2. Оцінка податкових комплаєнс-ризиків у суб'єкта господарювання.
3. Оцінка комплаєнс-ризиків ДПС України.

Завдання

1. ТОВ «А» (платники ПДВ) сплатило ТОВ «Б» (платники ПДВ) за різноманітні товари. При цьому ТОВ «А» було сформовано податковий кредит, що призвело до зменшення нарахування податку на додану вартість. Оплата товарів, за які перераховано кошти, містила ознаки фіктивності, адже при цьому здійснено підміну (заміну) номенклатури товарів, робіт і послуг. Отримані кошти ТОВ «Б» перерахувало на користь ТОВ «В» на підставі договорів факторингу або договорів про відступлення прав вимоги. Це спричинило ситуацію, за якої ланцюг фінансових потоків не відповідає ланцюгу переміщення товарів згідно з податковими накладними. На кінцевому етапі ТОВ «В» здійснило подальше перерахування отриманих коштів на користь Підприємств оптово-роздрібної торгівлі, зокрема, тютюновими та алкогольними

виробами.

Визначте податкові ризики.

2. Фізичній особі-підприємцю систематично надходять кошти від юридичної особи за надані консультаційні послуги з аналізу ринку. Від зазначених вище суб'єктів банк отримав договори, акти виконаних робіт і фінансові документи, які є однотипними і стандартними. На підставі вказаної інформації банк прийняв рішення щодо достатності вжитих заходів з аналізу.

Поза увагою банку залишилися наступні факти: засновник юридичної особи і фізична особа-підприємець перебувають у зареєстрованому шлюбі, діяльність юридичної особи спрямована на реалізацію своєї продукції лише одному контрагенту, тому не потребує додаткового аналізу ринку.

Визначте податкові ризики.

3. Торговець цінними паперами (резидент України) виконує функції брокера за дорученням мальтійської компанії (Принципала), купує і продає облігації українських емітентів, а прибуток перераховує нерезиденту без утримання податку на репатріацію. Торговець обґрунтовує свої дії положеннями Конвенції між Україною та Мальтою про уникнення подвійного оподаткування, вважаючи, що доходи є приростом капіталу.

Проаналізуйте, чи дотримався Торговець вимог податкового комплаєнса під час виконання брокерських функцій. Які документи й внутрішні процедури мав би забезпечити Торговець для підтвердження правомірності ненарахування податку на репатріацію? Визначте, які ризики могли свідчити про можливе порушення податкової дисципліни (substance, бенефіціарний власник, делегування повноважень персоналу тощо). Запропонуйте заходи для підвищення податкової доброчесності компанії (tax compliance program).

4. Той самий Торговець час від часу виступав як дилер: викупував у мальтійської компанії цінні папери за ціною, вищою за ринкову, продавав їх на ринку й відображав збитки, які зменшували його оподатковуваний прибуток. Податкова не визнала такі збитки, вважаючи операції штучними і спрямованими на мінімізацію податків.

Визначте потенційні податкові ризики, пов'язані з такими операціями. Проаналізуйте, які ознаки фіктивності могли бути виявлені податковим органом (ринкова ціна, зв'язок сторін, економічна мета). Запропонуйте систему внутрішнього контролю або процедури due diligence, які допомогли б Торговцю знизити ризики донарахувань. Які дії мав би вчинити податковий консультант для документального підтвердження реальності операції?

Нормативно-правові акти та література:

Національна стратегія доходів до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2003 № 1218-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-natsionalnoi-strategii-dokhodiv-do-2030-s1218-271223>;

Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

Порядок реалізації експериментального проекту щодо функціонування системи управління податковими ризиками (комплаєнс-ризиками) в Державній податковій службі: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 № 854. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-realizatsiiu-eksperymentalnoho-proektu-shchodo-funktsionuvannia-sistemy-upravlinnia-podatkovymy-ryzykamy-komplaiens-ryzykamy-v-derzhavnii-podatkovii-sluzhbi-854-250724>.

Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей податкового адміністрування під час воєнного стану для платників податків з високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства: Закон України від 18.06.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3813-IX#Text>.

Revenue Administration Compliance Risk Management Framework to Drive Revenue Performance. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/TNM/Issues/2022/08/26/Revenue-Administration-Compliance-Risk-Management-Overarching-Framework-to-Drive-Revenue-520479>

Tax Compliance Risk. URL: https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/tax_admin-2017-9-

en.pdf?expires=1726130414&id=id&accname=guest&checksum=46043046EA4AF84BA1FB94F805D51EF8

Осаволук О.О. Податковий комплаєнс: теоретичні аспекти та законодавче закріплення. *Juris Europensis Scientia*. 2023. Вип. 3. URL: http://jes.nuoua.od.ua/archive/3_2023/13.pdf.

Козлова В. Податковий комплаєнс як інструмент системи безпеки підприємства. URL: <http://www.confcontact.com/2021-kolektyvna-monographiya/kozlova.pdf>.

Гнедіна К., Нагорний П. Податковий комплаєнс в системі корпоративного податкового менеджмента: сутність та роль у забезпеченні економічної безпеки суб'єкта господарювання. *Via Economica*. 2023. Вип. 3. URL: <https://journals.rshu.rivne.ua/index.php/viaeconomica/article/view/53/50>

Буркова Л. А., Шепелюк В. А. Управління фінансовими та податковими ризиками в бізнесі задля досягнення сталого розвитку. *Ефективна економіка*. 2023. № 4. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1446/1456>

Карачарова К. А. Податковий менеджмент. конспект лекцій. Харків : УкрДУЗТ, 2020. 53 с. URL: <http://lib.kart.edu.ua/handle/123456789/5411>

Тема 10. Міжнародні стандарти податкового комплаєнса й обмін інформацією (колоквіум)

Питання до обговорення

1. Роль OECD, ЄС та FATF у формуванні стандартів податкової прозорості.
2. Модельна податкова конвенція OECD: принципи уникнення подвійного оподаткування й обміну інформацією.
3. BEPS (Base Erosion and Profit Shifting).
4. Механізми обміну податковою інформацією (обмін за запитом; автоматичний обмін).
5. Common Reporting Standard (CRS): історія створення, принципи, обсяг інформації, учасники.
6. FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act): стандарти США, вплив на банки та фінансові установи світу.

7. EU Tax Good Governance Principles: чорні списки юрисдикцій, обмін податковими даними в межах ЄС.

Нормативно-правові акти та література:

BEPS (Base Erosion and Profit Shifting) . URL: <https://mof.gov.ua/uk/beps-440>

Багатостороння конвенція про виконання заходів, які стосуються угод про оподаткування, з метою протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування: ратифік. із застереж. та повідом. Законом України від 28.02.2019 № 2692-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376_001-16#Text.

Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо імплементації міжнародного стандарту автоматичного обміну інформацією про фінансові рахунки: Закон України від 20.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2970-20#Text>.

CRS (Загальний стандарт звітності). URL: <https://mof.gov.ua/uk/crs-578>.

Угода між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки для поліпшення виконання податкових правил й застосування положень Закону США “Про податкові вимоги до іноземних рахунків” (FATCA): ратифік. Законом України від 29.10.2019 № 229-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_005-17#Text.

The Platform for Tax Good Governance. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/news/new-platform-tax-good-governance-2024-06-06_en.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Фінансовий комплаєнс у цифровому середовищі» передбачає проведення поточного й підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Формами контролю знань студентів є поточний і підсумковий контроль.

Поточний контроль знань студентів включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5). За результатами практичних занять розраховується загальноарифметична кількість балів (максимальна оцінка 80 балів за 3 модулі), що включається до підсумкової рейтингової оцінки;

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквиумів, контрольної роботи тощо.

Протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують самостійну роботу у формі підготовки індивідуальної роботи (реферат, стаття, тези доповіді, есе тощо) й обов'язкової індивідуальної підсумкової письмової роботи.

Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу (реферат, стаття, тези доповіді, есе тощо) – 10.

Максимальна кількість балів за результатами захисту обов'язкової індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль						Індивідуальна робота здобувачів (реферат, стаття, тези, есе тощо)	Підсумкова оцінка знань (диференційований залік)
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль № 3			
п/з	тест /колоквіум	п/з	тест /колоквіум	п/з	тест/ колоквіум		
Мах 10	Мах 10	Мах 20	Мах 10	Мах 20	Мах 10	Мах 20	Мах 100

Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Мах 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу
Модульний контроль: Колоквіум	Мах 10	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок
	8	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки
	6	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість несуттєвих помилок
	4	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість суттєвих помилок

	2	Прогалини в знаннях, здобувач слабо володіє матеріалом
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу
Тестове завдання	Max 10	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з тем, можливі окремі несуттєві недоліки
	9	Результати опрацювання матеріалу високі, але є незначна кількість несуттєвих помилок
	7	Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки
	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок
	3	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу

Оцінка індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти:		
Наукова доповідь	Max 20	<p>Послідовно, систематизовано, логічно, грамотно, повно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Ґрунтовно вивчена сучасна вітчизняна й зарубіжна наукова література, нормативні джерела, судова практика, практика органів охорони правопорядку, офіційна статистика. Наведені посилання на використані джерела.</p> <p>Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору.</p> <p>Робота правильно структурована, має вступ (обґрунтування актуальності дослідження, постановка його мети та завдання), повно висвітлено стан наукової розробленості проблеми, наведено узагальнення наукової літератури, законодавства та інших джерел. Крім викладення матеріалу, робота містить власний авторський підхід до вирішення розглядуваної проблеми й висновки. Наукова доповідь ілюструється за допомогою презентації.</p>

	15	<p>Послідовно, систематизовано, логічно, грамотно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Автор використав основні сучасні вітчизняні й зарубіжні наукові літературні джерела, законодавство, релевантну правозастосовну практику. У роботі наведені посилання на використані інформаційні джерела.</p> <p>Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота добре структурована, має обґрунтування актуальності дослідження; висвітлюється загальний стан наукової розробленості проблеми. Крім викладення матеріалу, робота містить аргументовані авторські висновки. Наукова доповідь ілюструється за допомогою презентації</p>
	10	<p>Послідовно та грамотно викладені результати проведеного наукового дослідження за певною темою. Автор використав незначну кількість сучасних вітчизняних і зарубіжних наукових літературних джерел, законодавство, правозастосовну практику. У роботі наведені посилання на використані джерела.</p> <p>Обрана тема є актуальною як з практичної, так і з теоретичної точок зору. Робота структурована, має обґрунтування актуальності дослідження, висвітлюється стан наукової розробленості проблеми. Крім викладення матеріалу, робота містить окремі авторські висновки</p>

	5	Робота недостатньо структурована, матеріал викладено не послідовно й не логічно. Автор використав сучасні вітчизняні джерела. Наявна незначна кількість посилань на судову та / або правозастосовну практику. Представлена робота не повністю відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня, не містить достатнього обсягу, який би дозволив усвідомити сутність питання чи проблеми, задля розкриття яких вона виконувалася. Обрана тема є актуальною, але відсутній авторський підхід при дослідженні більшості питань
	2	Робота недостатньо структурована, не має змістовної логічності у викладенні матеріалу. Автор використав сучасні вітчизняні джерела, але не звернувся до правозастосовної практики. Представлена робота не повною мірою відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня, виконана неакуратно, не містить достатнього обсягу, який би дозволив усвідомити сутність питання чи проблеми, задля розкриття яких вона виконувалася; відсутні авторські висновки
	Min 0	Представлена робота не відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого рівня; містить ознаки академічної недоброчесності
Реферат	Max 10	Питання плану реферату висвітлені повно. Проаналізовані представлені в навчальній та науковій літературі погляди щодо предмета дослідження; на основі їх порівняльної оцінки висловлене особисте ставлення автора до кожного з них, а також надана власна оцінка представленим у літературі пропозиціям стосовно шляхів вирішення таких проблемних питань, які стосуються теми,

		та (або) висловлені авторські пропозиції. Реферат виконаний самостійно та не містить некоректних запозичень. Реферат ілюструється за допомогою презентації
	7	Переважна більшість питань плану реферату висвітлена повно й точно. Одне з питань розкрито недостатньо повно або при його висвітленні допущена суттєва помилка. Проаналізовані основні літературні джерела, рекомендовані кафедрою при написанні роботи на відповідну тему. Реферат виконаний самостійно і не містить некоректних запозичень. Реферат ілюструється за допомогою презентації
	3	Питання плану теми висвітлені поверхово. При написанні реферату використана незначна кількість монографічних і нормативних джерел із рекомендованих кафедрою. При розкритті питань плану допущені грубі помилки
	Min 0	Тема реферату не розкрита або в ній виявлено некоректні запозичення (плагіат)
Анотування прочитаної додаткової літератури з курсу	Max 4	У роботі надана анотація обраних за погодженням із викладачем – науковим керівником джерел. Наведено бібліографічний опис анотованого джерела, надана охарактеризовано його зміст, виділена головна ідея, ключові положення. Анотація містить не лише огляд прочитаного матеріалу, а й аналітичну позицію здобувача вищої освіти з приводу отриманої інформації. Студент продемонстрував уміння працювати з літературою, аналізувати норми чинного законодавства,

		використовувати наукові джерела і правозастосовну практику, робити обґрунтовані висновки. Анотація відповідає вимогам, які висуваються до такого виду робіт. Вказуються причини обрання певної теми, джерел, робіт конкретних авторів, обґрунтовується актуальність теми, наводиться думка здобувача вищої освіти щодо анотованого матеріалу і формулюється висновок
	2	Анотація здійснена поверхнево, містить лише огляд прочитаного матеріалу. Здобувач вищої освіти не продемонстрував уміння працювати з літературою, ґрунтовно аналізувати норми чинного законодавства, використовувати у необхідній кількості наукові джерела і правозастосовну практику, виокремлювати проблеми правозастосування й головну думку. Зроблені висновки не повною мірою відображають зміст анотованого матеріалу або є помилковими
	Min 0	Анотація містить лише загальний огляд дослідженого матеріалу. Зроблені висновки не відображають його змісту, є помилковими або містять ознаки академічного плагіату
Узагальнення правозастосовної практики	Max 10	Студент проаналізував 30–50 судових рішень, процесуальних документів тощо, які були узагальнені ним особисто чи отримані з відповідних реєстрів. Узагальнення належним чином оформлене, наведені посилання на джерела інформації, містить вступ, в якому вказуються актуальність і мета роботи, змістовну частину, де структуровано процесуальні документи відповідно до правової позиції, і висновки.

		У висновках зроблено акцент на проблемах правозастосування, наявності розбіжностей у тлумаченні норми та/або у правозастосуванні, недоліках і похибках у діяльності правозастосовних органів, існуванні прогалин у законодавстві, неоднаковості у тлумаченні оцінних понять тощо. Узагальнення ілюструється за допомогою презентації
	8	Здобувач вищої освіти проаналізував не більше 30 судових рішень, процесуальних документів тощо, які були узагальнені ним особисто чи отримані з відповідних реєстрів. Узагальнення оформлене належним чином, має вступ, змістовну частину і висновки. Однак у змістовній частині міститься просте перерахування джерел без виокремлення правової позиції правозастосовника, не систематизовані належним чином проблеми правозастосування або це здійснено неповно чи неточно. У висновках вказано на проблеми правозастосування, наявність розбіжностей у тлумаченні норми та/або у правозастосуванні, недоліки і похибки правозастосовних органів, існування прогалин у законодавстві, однаковість у тлумаченні оцінних понять та ін.
	6	Здобувач вищої освіти проаналізував не більше 20 судових рішень, процесуальних документів тощо, які були узагальнені ним особисто чи отримані з відповідних реєстрів. Узагальнення оформлено належним чином, має вступ, змістовну частину і висновки. Змістова частина складається з простого перерахування джерел без виокремлення правової позиції правозастосовника, належним чином не систематизовані проблеми

		правозастосування або це здійснено неповно чи неточно. У висновках не визначені проблеми правозастосування, не наведено розбіжностей, які мають місце у правозастосовній практиці
	4	Здобувач вищої освіти проаналізував не більше 10 судових рішень, процесуальних документів тощо, які були узагальнені ним особисто чи отримані з відповідних реєстрів. Узагальнення оформлене належним чином, має вступ, змістовну частину та висновки. Змістова частина складається з простого перерахування джерел без виокремлення правової позиції правозастосовника, не систематизовані належним чином проблеми правозастосування або це здійснено неповно чи неточно. У висновках не виокремлено проблеми правозастосування, не наведено розбіжностей, які мають місце у правозастосовній практиці, задля чого здійснювалося узагальнення
	2	Здобувач вищої освіти проаналізував не більше 5 судових рішень, процесуальних документів тощо, які були узагальнені ним особисто чи отримані з відповідних реєстрів. Узагальнення оформлене належно, має вступ, змістовну частину і висновки. Так, змістова частина складається з простого перерахування джерел без виокремлення правової позиції правозастосовника, належним чином не систематизовані проблеми правозастосування або це здійснено неповно чи неточно. У висновках не виокремлено проблеми правозастосування, не наведено розбіжностей, які мають місце у

		правозастосовній практиці, задля чого здійснювалося узагальнення
	Min 0	Відсутній аналіз обраних судових рішень або відповідних процесуальних документів, викладено лише зміст зібраних матеріалів. Узагальнення належним чином не оформлене й не структуроване; не наведені посилання на використані джерела інформації
Есе	Max 10	Есе виконано самостійно, сумлінно й добросовісно. Містить ключову ідею, що розкривається у змісті роботи на конкретних прикладах із судової практики, прецедентах Європейського суду з прав людини, підходах науковців, але з формулюванням і наведенням автором власного ставлення до досліджуваного питання
	5	Есе фрагментарно розкриває ключову ідею, містить методологічні помилки, недостатнє обґрунтування досліджуваного питання
	2	Есе фрагментарно розкриває ключову ідею, не відповідає стилю даного виду, не містить авторського висновку щодо розглядуваного питання
	Min 0	Тема есе не розкрита або в ній виявлено некоректні запозичення (плагіат)
Складання термінологічного словника	Max 10	Здобувач вищої освіти повністю виконав завдання стосовно створення заздалегідь узгодженого переліку термінів, що відображають термінологію галузі (кількох галузей) знань або лексику спеціальної сфери. Складено список термінів, пов'язаних із певною тематикою дисципліни, що вивчається, та надано їх визначення. Підготовлений словник містить не менше 15 термінів. Здобувач вищої освіти спирався при

	Min 0	<p>підготовці словника на чинне законодавство, міжнародні нормативні акти, практику Європейського суду з прав людини, Конституційного Суду України та Верховного Суду, а також сучасну вітчизняну й зарубіжну наукову літературу за обраною темою.</p> <p>Здобувач вищої освіти не виконав повністю завдання стосовно створення заздалегідь узгодженого переліку термінів, що відображають термінологію галузі</p>
Розробка схем, таблиць, діаграм	<p>Max 5</p> <p>Min 0</p>	<p>Розроблено схему, таблицю, діаграму на основі комплексного аналізу чинного законодавства, узагальнення правозастосовної практики, опанування літературних джерел із навчальної дисципліни, яку вивчає здобувач вищої освіти.</p> <p>Належна систематизація матеріалу дозволила ґрунтовно проаналізувати взаємозв'язки, відмінності тощо. Цей вид індивідуальної роботи бажано проілюструвати презентацією, що значно підвищує її ілюстративність. Робота виконана акуратно, ретельно, ґрунтовно, самостійно.</p> <p>Здобувач вищої освіти не розробив схеми, таблиці, діаграми на основі комплексного аналізу чинного законодавства, узагальнення правозастосовної практики, опанування літературних джерел з навчальної дисципліни, яку вивчає курсант</p>

Створення презентації	<p>Max 5</p> <p>Min 0</p>	<p>За допомогою програми Microsoft PowerPoint або за вибором <i>здобувач вищої освіти</i> іншого зручного програмного забезпечення підготовлено презентацію однієї з тем навчальної дисципліни, що вивчається. Подача матеріалу повинна бути динамічною, цікавою, ілюстративною, з використанням різних видів зображень. Презентація має містити не менше 10 слайдів і повністю розкривати питання.</p> <p>Презентацію не зроблено.</p>
Створення короткометражного фільму	<p>Max 15</p> <p>Min 0</p>	<p>Презентується фільм тривалістю не менш 2–3 хвилин аудіо-відео або відеоконтенту. Сюжет фільму охоплюється єдиною метою, містить ідею, яка заздалегідь обговорена з науковим керівником. Фільм виконаний якісно, звук чіткий, є доступним для перегляду.</p> <p>Фільм не розроблено</p>
Написання й опублікування наукової статті	<p>Max 20</p> <p>Min 0</p>	<p>Наукова стаття є логічно завершеною, ґрунтовною, у ній досліджено найбільш актуальні проблеми чи певне питання, яке є важливим для поглиблення знань з навчальної дисципліни, що ним вивчається. Стаття має науковий стиль викладу. Змістовно їй притаманні точність, зрозумілість, зв'язаність (логічна несуперечливість), цілісність, грамотність, довершеність матеріалу та його високий науковий рівень. Структурні елементи статті відповідають вимогам видання, до якого вона подається. Максимальний бал виставляється за умови опублікування підготовленої статті видавництвом.</p> <p>Стаття не опублікована</p>

Написання й опублікування тез доповіді на конференції	Max 5	Тези виступу на науково-практичній чи науковій конференції відповідають вимогам, які висуваються до такого виду роботи. Вони лаконічно формулюють ключові моменти, що презентують доповідь, з якою здобувач вищої освіти виступив або бажає виступити на конференції. Тези оформлені відповідно до вимог, що висуваються організаторами конференції чи видавництвом. Максимальний бал виставляється за умови їх опублікування.
	Min 0	Тези не опубліковано
Залік	Max 100	Відмінне володіння матеріалом із дисципліни
	Min 60	Достатнє засвоєння матеріалу з дисципліни

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

Навчальне видання

Електронне видання

ФІНАНСОВИЙ КОМПЛІАЄНС У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

**для студентів
денної та заочної форми навчання
галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності D8 «Право»**

Укладачі: Дмитрик Ольга Олександрівна,
Дамірчисев Мушфік Іскандер Огли,
Котенко Артем Михайлович,
Парашенко Олександра Костянтинівна,
Павлуненко Катерина Леонідівна.

Відповідальний за випуск Дамірчисев Мушфік Іскандер Огли

Редактор *Людмила Русанова*
Комп'ютерна верстка *Світлани Глушко*